

Megjelenik a Társalkodóval együtt mindegyik héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kivántató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny folyó életik's pontosan közöltetik.

Teljes számu példányokkal még szolgálhatunk lapjainkból. Ezt válaszul több rendű tudakozásra' Ezek elfogyta után csupán azon számtól kezdve küldhetjük meg azokat, mellynek nyomtatásakor a. A' JELENKOR és TÁRSALKODÓ megrendelés szerkesztő hivatalunkhoz érkezik.

A' JELENKOR és TÁRSALKODÓ szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély: kinevezések és előléptetések; Wesselényi és Kossuth gr. Széchenyi Istvántól; Anti-kalász; mezei naptár ügyében; pesti takarékpénztár; Komárommegyei közgyűlés: ügyvédij szóperben; Király püsp. alapítványa; az ezüstbeni stolidij; sal. Turóc megye: körlevelek iránt intézkedik; egy 12 éves zsidó gyújtogató elítélése, az adóügy és mennyisége; Zágrábmegye: Károlyváros és a torontáli körlevél, tisztújítási kicsapongás miatti ovakodás; Egervárosi tisztújítás, az azt megelőzte vérengzés új tisztikar's egyéb botrányos zavargások; s a t.

Ausztria. A' zsidók jogrészeseülése, orosz kereskedelmi viszonyok.

Spanyolország. (A' barcelonai levéltár nagy részben megsemmisült. Két guerilla-vezér agyonlötvetett.) Espartero nyilatkozata a' királyné előtt; sajtói ovás az angol kereskedés'szervezés ellen.

Anglia. Lapvélemény az angolok afghanistáni pusztításáról; folytonos izgatás a' gabonatörvény ellen.

Franciaország: trónbeszéd, a' minsterség nagy többséget birand a' követskamrában.

China: a' békekötés némelly következményei; Japánban nagy inség. — Ertesítő.

Magyarország és Erdély.

Ó es. s ap. kir. fős. Bene Ferenczet a' pesti tud. egyetemnél az orvos-sebészeti tanok igazgatóját's orvosi tudománykar elnökét eddigi egész fizetésével nyugalomra léptetni's érdemei jutalmául Leopold es jeles rend kiskeresztjével díszesíteni legkegy. méltóztatott. —

Ó es. s ap. kir. fős. Ambrosich István baracskaikamrai tisztartásági irnokot tovább szolgálatai alkalmazathatlansága miatt nyugalmazni méltóztatott.

A' nm. magy. kir. udv. kamra Horváth László nyugalmaztatása által megürült facseti kamrai kasznárságra vaszióvái kamrai ispánt Berzenkovics Ferenczet; Harter Ferencz előléptetése által a' kir. fő erdőfelügyelésnél megürült másod-járulnokságra az eddigi díjas gyakornokot Mihálkovics Károlyt, ezen's Resz Ferencz előléptetése által ugyanazon főerdőfelügyelésnél megürült két díjas gyakornokságra lincz-újvári erdőszhivatalbeli gyakornok Haluska Gusztávot és Seultety Nathanaelt; Mihálk János halála által megürült Arad-ménés kerületi kamrai mérnök-segédre a' Duna folyam folyótele mellett munkálkodó másodrendű mérnököt's a' kebelbeli építési igazgatás díjtalan gyakornokát Pottak Lajost alkalmazá. —

A' nagy-bányai főtisztú és beváltói hivatalnál megürült pénztárnokságra ottani pénztári ellenőr Koffler János, a' zalatnai tartományi bányabíróságra Erdélyben az ottani bányász-ítélőszék első ideiglenes ülnöke Fritsch János alkalmaztatott.

Wesselényi és Kossuth.

II.

Az 1825dik év óta azonban mik történtek? A' kormány milly mezőre állott, milly utakat folytat? Kérdem. 'S kérdem egyszersmind: lehet-e olly megátalkodott val, olly szennyes bűnös vagy olly pajzán iskolás e' világon, ki tagadni merné, hogy ha a' mai napot, mellyben élünk, az 1825ki évnek napjaival hasonlítjuk össze, mikor e' nevezetes országgyűlésünk első tárgyalási ülését tartá, akkor mind nemzetiségünk mind alkotmányunkra nézve a' mai nap, bármilly gyenge lábón álljanak is ezek egyébiránt, ma még is olly fényben ragyog azon elfelejtetlen sötét napokhoz képest — mikor már olly rosszul valánk, hogy halálos bajainkat felette sok nem is érezte többé — mint a' legkisebb élet-szürkület is gyönyörű fény annak, ki alatt a' kapzsi halálnak fekete mélysége irgalmatlanul tátongott már; jóllehet a' nyavalygó csak akkor érzi marczona fájdalmat leginkább, csak akkor látja: milly kétségbeesési létben feküdt már, és ekkép csak akkor iszonyodik maga magán el, és szokott kapkodni maga körül, mikor jobbra fordul, fellábadása, ha saját magát meg nem rontja, szinte bizonyos, és már örvendő kezd bizni az orvos. 'S így nemzeti álladalminkat tekintve!

Mert bár orvos, bár nem, de a' legfelszineseb, leggyengébb gondolkozó is megvallani kénytelen, hogy az érintett 17 — 18 év leforgása után, ma már olly jó színben van a' magyar mind nemzetiségre mind alkotványra nézve, ha e' szint azon haloványsággal és fekete sárgasággal hasonlítjuk össze, mellyben 17 — 18 év előtt slylódott, hogy valóban kétségbeesésre nincs vagy legalább nem volna ok, ha nemzeti testünk, ezen normalis visszatéréséből az egészséghez, éretlen kísérletekkel és tapintatlan rögtönzésekkel ki nem zavartatnánk.

Ámde javulásunk, nem egy fájdalmas visszaeséstül kísérve, felette lassu és csak lépcsőnkinti volt; és ekkép azon okok kitapintgatása is csak lassabban jöhetne némileg tisztába: hogy ugyan miknek köszönhetők jobbrafordulásunkat leginkább. 'S im ezen okok felfogásában, melly körül forgott és forog felemelkedésünk vagy bukásunk — mert az alkalmas gyógyszer életre, a' nem alkalmas halálra vezet — már 1830ban nem tudtam Wesselényi nézetét helyesleni; valamint hinnem kell, mert nem hajtott rá, ő sem hagyá helyben az enyimet.

Rendszerint kérdő és indiseret követelés szokott lenni, ha író saját régebbi iratira utasítja viszsza az olvasót; de azért vannak kivételek, és tudom, lesznek e' sorok olvasói közt elég méltányosak, kik nem veendik rosz néven, sőt megbocsátják, ha őket már 1831ben irt Világ című munkámra ezennel visszaidézni bátorodom: hol nyilván kimondám, mennyire mutatkozik előttem honunk diagnosisa megváltozottának, és mennyire volna e' szerint minden magyar, ki honi dolgainkban kivált vezető szerepet viselni bátorodik, köteles saját magaviseletét is a' megváltozott körülményekhez szabni, ha csakugyan és őszintén hordja szívén vérünk, honunk ügyét, és véletlenül vagy tévedésből — mi, fájdalom, néha néha megtörténik — nem teszi annak elibe saját hasznát és saját fényét. Méltóztatassanak csak olly kegyesek lenni, és érintett munkám egy kissé forgatni, és meg fogják látni, hogy ha nem is a' felhozott szavakkal, de többnél több állítás találtak ott, melly a' felhozott eredményre és célra nézve egyhangu. Mit mind azért vagyok bátor itt megemlíteni, mert mindenkinek és ekkép személyemnek is van joga követelni, hogy őt bármiben, és ekkép politikai pályáján következettlenek kine kiáltásák, ki ne trombitázzák — mire aunyi jóakarómnak (!) olly nagy kedve volna — ha kivált több mint ezer nyomtatott példányban be tudja bizonyítani, mint én a' világnak Világ című munkám által, hogy már tizenkét évvel ezelőtt kezdettem divergálni Wesselényi- és iskolájátul azon mód iránt, melly szerint legjózanabb és célravezetőbb volna, vérünk és honunk állását lassankint egy lehető legkötelezetes egészségi léthez hozni mind közelebb. 'S ugyanis már 1830ban, mikor Konstantinápolybul, hol súlyos betegségbe estem, tértek vissza, már 1830ban állott előttem tisztán, hogy kormányunk alkotmányunkat és nemzetiségünket valódiilag méltányolni kezdi, és nem azért jó jobb vágásba minden olly lassan, vagy sok éppen nem jó vágásba, mert a' kormány megmaradt vala, habár soha ki nem is mondott, de azért még is folyton folytatott centralisatioi és összeolvasztási systemájánál; hanem azért nem tért a' kormány azon tere rögtön, mellyen tüstint látni kívánta a' t Wesselényi és iskolája, mert ezer bonyodalmi közt és számtalan körülmény miatt, mellyeket most nem sorolhatok elő, ezt szaporán és szökéseként legjobb akarattal sem teheté.

Wesselényi langyos akaratot, sőt tervezett planumokat vélt szemlélni mindenütt, hol én egyedül szövevényt, tán egyes személyek langyosságát, 's inkább tervnélküliséget, mint terveket birtam látni. 'S innen támadt azon legelső divergentiánk, melly szerint Wesselényi — 's itt semmi titkot nem tárok ki, mert hiszen későbbi utja által, mellyet nélkül nem járt, maga

magából kiviláglik az egész — mindig küzdve, valami elkeseredett belső érzellemmel, 's ebből származó, daczczal, 'terrorizmussal, és ekkép ugy szólván valami intimidatioval gondolta honi ügyünket kormányunk áellenében legbiztosabban's legsikeresebben rugtatni egy egy lépéssel elé; midőn én viszont legszigorubb lélekisméretem szerint arra merem volna kötni lelkemet, hogy efféle politikai eljárás nemcsak előmozdítani nem fogná honunk ügyét, de azt egyenesen viszszaolkné, sőt a' legaggasztóbb veszélyekbe is bonyolítá, 's inkább a' persvasionak, a' kölcsönös érdekek viszonyos megmutatásának volna helye, és in ultima analysi csak illyes procedura emelhetné vérünket.

Ha én fontolám: „ugyan miért nem pusztult el a' magyar, és miért fordult ismét az élethez“ a' jó szerencsén kívül, im ezen okoknak valék azt kénytelen tulajdonítani:

1) alkotványos, mint nemkülönben nemzetfenntartási küzdelminknek helyes, 's isten, valamint minden igazságos ember előtt „igaz volta,“ vagy tán rövidebben mondva „jó igazunk.“

2) azon éberség és hű érzelem, mellyhez képest vérünknek bár végtére ugy szólván csak töredéke, de azért éppen meg nem tört, sőt ellenkezőleg soha egészen meg nem tört része mindig buzgott e' „jó igazunk“ védelmében, 's hogy újabb korban nagyobb szám hevílt illy köteleességérzetre fel; 's

3) dynastiánk embersége's nagylelkűsége, melly szerint nem képes alattvaló népeinek jó igazával, mellyek olly tiszták 's kétségbe nem vehetők mint mieink, zsarnokilag szembeszállni, 's megholtakként bánni olly népekkel, mellyek annyi meg nem tört, sőt tán — szeressük hinni — annyi fiatal erőt fejtenek ki, mikor létük végveszélyben vala, mint a' magyar vér mutatott kivált újabb küzdelmiben.

Wesselényi az eredményeket az okokkal egybevetvén, a' kérdésben levő tárgyat illetőleg, alkalmasint szintilly árnyéklatu feloldásokra jutott, csak hogy — és itt lappang azon elválasztási pont, melly minket mind inkább elágoztata — hogy t. i. ő és iskolája, melly még most is nagy águ Magyarországon, mind azon — nem bánom nevezük addig ugy, mig bizonyos kitételeket jobban definiálni leend alkalmam — concessiókat, mellyek a' kormány részéről jönnek, sokkal inkább hajlandó bizonyos 'zavar' — embarras — hogy ne mondjam, félelem' eredményeinek tulajdonítani, mellybe a' kormány helyeztetik, mikor hangos követelésel jő érintkezésbe; holott én nem zavart, nem félelem vélek észrevenni, hanem azon nagylelkű és nem kevesbé józan felfogásu vágyat, a' magyarral tökéletesen kibékülni, 's azt, legyen jószívűleg, legyen helyes számítással, regeneratioi küzdelmiben alkotvány-és nemzetileg elősegíteni. 'S szintígy hajlandó Wesselényi és iskolája a' kormány minden omissoiában 's hanyagságiban, mint már fentebb érintem, inkább mostoha, idegenkedő érzelmet észrevehetni; midőn én részemről, mind azt, vagy annak legalább lehető legnagyobb részét, mi ferdén, visszásan, sőt épen nem történik és nem ritkán az egész álladalom legnagyobb kárára elmarad, nem annyira 'személyeknek', mint a' dolgok szövevényinek 's egyebonyolult létének tulajdonitom; és hogy — ha örökön örökké nem akarjuk csalni magunkat — nem áll a' magyar kormányával azon viszonyban, melly közt minden túlféltékenységet számüzve, bizalmas és szálla nélküli hangulatban fontolóra lehetne venni a' nagy közérdekben egybe folyó viszonyos két érdeknek kérdéseit, miről azonban más alkalommal, és akkor majd bővebben.

Jóllehet, mint itt előadám, hathatósan megcsorbult bennem azon bizodalom, mellyel Wesselényi politikai józan látása iránt viseltetém, és naprul napra skeptikusabb lettem, választott utját és modorát illetőleg, azért még sem biztam saját szememben és felfogá-

simban annyit, hogy politikai elvadásunk rögtön bekövetkezhetett volna, sőt mondhatom, daltás egyenes nézetei, férfúi tétovátlan bánásmódja, hős kedélye, 's kivált azon őszinte barátság, mellyel viseltetém hozzá, mindezek, mondom, mindig inkább bennem kereszteték a hibát, 's hogy tán még is én volnék nézetimben a' rászédett. 'S így éltünk, részemről legalább a' legkeserű-édes viszonyokban évekig, 's pedig váltva oly édes és megint oly keserű napok közt azért, mert barátságunk napról napra nőtt, politikai utunk ellenben mindinkább elágazott, és így ugy szólván naponta jött a' legfájdalmas surlódásba a' meleg baráttal a' hü hazafi.

Igen tudtam én méltányolni azon féltékenységet és republicanus óvakodást, mellyel Wesselényi el vala telve; mert hiszen alkotmányos nemzetnek egyáltalában soha nem lehet mottoja a' 'határtalan bizalom, meg a' 'semmibe nem avatkozni akarás, 'és e' felett még a' feltételezett bizodalom sem lehet rövid napok gyümölcse, és ha van nép, mellynek igen meg lehet bocsátani, ha még ma sem bízik nagyon, ez bizonyosan a' magyar; tudtam én méltányolni mind ezt, de azért mégsem birtam helyeselni Wesselényinek, ha így lehet mondani, daczczal követelő, kicsikarni akaró modorát, mert hiszen én napról napra inkább meg valék győződve, hogy nem mostoha szándok, nem rosszakarat volna háttérben, de általán véve emberi gyarlóság és feltornyosult szövevény; és ekkép az engesztelő, felvilágosító, egymást erkölcsileg meggyőző bánásmódot és eljárást hittem célravezetőbbnek, mint az elkedvetlenítőt, ingerlőt, 's mondjuk ki: 'boszantót' Igen 'boszantót!' 'S itt kérem a' tisztelt olvasót, ha valóban szívén fekszik honunk jövődjé, méltóztassék, bármikép lenne is ellenem tán elfogulva vagy felingerelve, az itt következőket különös figyelemre venni, és netalán homályosb kitételimet, quia non omnia possumus omnes, jó szándoka által pótolni.

III.

Minden emberi viszonyban többé kevesebbé, mint szokás mondani: kettőn áll a' vásár. 'S ha sikert akarunk, 's nem elégszünk meg már azzal, mikép kötelességinket teljesítők, vagy 'quia voluisse sat est, 'vagy belső megnyugtatásunk végett 'pilátusi kézmóssással' még be nem érjük, de, mint mondom, sikert ohajtunk; akkor nem elég csak azt fontolóra vennünk, 's csak arra vigyáznunk: cselekedetünk jó, tiszta szándékból erednek-e; hanem azt sem szabad 's pedig legnagyobb figyelmünkkel éresztenünk, hogy azokra nézve, kikkel viszonyban állunk, 's kikkel haszonnal vágyunk végezni, valljon milly benyomást tesznek, 's milly világban mutatkoznak tényeink; minthogy az emberi zavár és baj félreértésekből támad. A' gyakorlati élet minden helyzetei oly annyira bizonyítják a' most felhozottnak valódiságát, mikép nem hiszem, nagyon vétenék, ha azt most következő okoskodásom talpköveül állítám minden tétova nélkül. Már pedig ha áll, mikép két viszonykodó—transigáló—lény közt nem elég, hogy mindkettőnek szándoka becsületes és őszinte legyen, de szükséges e' fölött még az is, miszerint mind egyik mind másik előtt illy őszinte és becsületes szándok tisztában is álljon; ha, mondom, ez már a' legkisebb emberi társas cselekvésnél is elkerülhetlen, hogy annak hihetőleg valami hasznos eredménye legyen: akkor valljon ki merné tagadni, mihez képest illy viszonylagi jó szándéku tisztában-állásnak szüksége még elkerülhetlenebb a' politika szövevényes mezején, kivált udvar és alattvaló közt? Ezt, ugy hiszem, senki nem veheti kérdésbe. Ámde ha ez szilárd sarkalaton fenekül, akkor ugyan ki lehetne azon elfogult, ki előtt tisztán nem derülne tüstént fel, hogy a' magyar egyed csak ugy hajthat vérünknek és honunknak, főkép kitünőbb, szembeszökőbb, nagyobb figyelmet magára vonó helyen és tágabb körökben, valódi és nagyobb szerű hasznót, ha oly világba 's oly szagba állítja magát, melly nem jelenik meg azon fél előtt, mellyel dolga van és mellyen szintugy áll a' vásár, nyugtalanító sőt provocáló alakban.—'S im itt hibázta el Wesselényi, valamint azelőtt Magyarországnak nem egy hőse, a' mélyebb felfogásu modort, vagy ha az elhibázott utat közönséges kitételrel akarjuk megnevezni: 'a' gyakorlati élet irányát.

Annak megmutatására, hogy Wesselényi e' lehető legfontosb kérdésben elhibázta a' gyakorlati élet irányát, azonban korántsem elég még az, mit felhoztam; mert mindenki azt kérdezhetné 's méltán, hogy ugyan mit vétett Wesselényi tehát, mit követett el, mi

nyugtalanító sőt provocáló lehetett volna az udvarnak áttellenében.

De erre így válaszolok: Meg akarom engedni, sőt elhinni, 's azért nem vizsgálom, Wesselényisemmit sem vétett, és semmi reprobándót nem követett el a' politika mezején, ha szavait 's tényeit magyar és alkotmányos magasb 's általános szempontból itéljük meg; ámde kimondhatlan nagyot hibázott és leg-sürgetőbb életkérdésinket compromittálta és lökte hoszszab, tán örök időkre háttérbe, ha szavait és tényeit viszont közbiradalmi és alkotmány nélküli szempontok szerint vagyunk megbírálni képesek.

Tudom, sok előtt, és kivált a' szilárdabb lekülettü 's fiatalabb és hevesb vériü előtt, még most sem vagyok elég világos. 'S természetes, mert ezen osztály —'s kivált Magyarországnak—maga pezsgő erejében bizakodván, felette hajlandó, mint a' német közmondás tartja: 'mindent, gazdávali számolás nélkül végezni'; 's aztán, mert egyáltalában 's főkép fejletlen közértelmesség közt csak felette kevés képes felfogni azt —'s itt vigyáznunk — hogy jöllehet in ultima analysi senki sem lehet jó politikus: tökéletesen talpra esett becsületesség és erényesség nélkül, azért még korántsem következik, hogy annak, ki bármilly gyönyörűn ragyogjon becsület-'s erénytül, annak azért már jó és kivált józan politikusként is kelljen lennie. Azokra nézve, kik a' statustudomány e' sarkelveinél sem emelkednek még magasabba—és illyeseknek száma hazánkban, hol mindenki, vagy legalább a' nagyobb szám, valamint 'született katonának' ugy világra jött nagy politikusként is hajlandó hinni magát, valóban 'Xerxesi', de közbevetőleg legyen mondva: súlya sem nagyobb —azokra nézve, mondom, kik még csak illy világosságra sem emelkedhetek, azok számára még világosabban kell szólnom.—'S ugyanis azt mondom:

Hogy Wesselényi, megengedem, éppen nem hibázott—mit nem tartok szükségesnek vizsgálni — ha politikai eljárását magyar alkotmányos szempontból bíráljuk; de annál mélyebbre sülyed a' gazda nélküli számoló theoretikusok sorába, kik theoriáik közt kalandozván, nem tudnak az életgyakorlatnak utjára lépni, és ekkép soha nemesak célhoz nem jutnak, sőt rendszerint mások műveit is compromittálják, ha tényeit viszont közbiradalmi alkotmánytalan nézpontul tekintjük.

'S kérдем, erre figyelmünk ne legyen? Ámde ha nem tagadhatni, mikép mint csak most érintők, a' leg egyszerűbb viszonykodásban is mellőzhetlen, ha sikert akarunk, hogy cselekvésünk ne csak szeplőtlen legyen, de annak szemében se jelenjék meg nyugtalanító, háborító színben, kivel dolgunk van 's kivel sikeresen akarunk végezni; ha nem tagadhatjuk továbbá, hogy ezen ildomos*) eljárás—mindig feltéve, ha sikert ohajtunk—a' politika szövevényes mezején természetesen még annál sürgetőbben megkivántató, mint az alárendeltébb viszonyokban: — ugyan lehet-e tagadni, és ki olly ábrándos és olly annyira befátyolozott szemü, ki tagadni merhetné, 'hogy bizony saját körülményink között még sokkal nélkülözhetlenebb azon 'ildom, kivált egy kissé kitünőbb helyzetben, ha t. i. sommás tehetségünket hazánkra nézve lehető legnagyobb haszonnal kívánjuk kiadni, hogy t. i. ne csak ide ben legyenek tényeink fényesek vagy legalább kérdésbe nem vehetők, de oda künn se jelenjenek meg nyugtalanító 's provocáló színben 's formákban; 's pedig: mert

'Két félen áll a' vásár; 's mi ennél sokkal nevezeteseb szempont — mire különösen bátorkodom a' nyájas olvasó figyelmét felkérni—mert, mint iratimban már több helyen érintém, sőt egyenesen is kimondám: mert

'Oly közbiradalommal vagyunk egybeházasítva, 's olly elvekkéjő szünet nélkül érintkezésbe a' magyar kormány, mellyek nem alkotmányosak; mikép —bár akarjuk, bár ne—valamint saját szemünkben mutatkozik alkotmányos levegőnkben nem egy szabály, nem egy rendelet, melly felőlről jő, tespedési sőt el-

*) Csak kevéssel ezelőtt szólítottam fel a' magyar tudós társaságot közlési előadásomban: 'iparkodnék valami szót, melly a' német 'Klugheit' értelmének felelne meg, feltalálni; 's im, mit felkeresésre ajánlék, már rég létezik, 's mint látszik, csak feledékbe jött. 'S ugyanis, a' müncheni magyar Codexben annyiszor a' hányszor előfordul, szorosán a' Klugheit helyébe, e' gyönyörű szó 'ildom.' Mi annak jele, hogy a' magyar egykor—mert szava volt rá—jöllehet Berzsenyiként érez buzogány rezgett kezében, még ildomos is volt, és csak később, mikor már semmi nem rezgett kezében, felejté az ildomos kitétel, némileg magával az eszmével is el.

lenkezőleg néha zsarnoki színben: ugy jelenik meg nem egy magyar tény is—melly jöllehet csak alkotmányos határok közt forog—oda fen megint — mert hiába, mint Cicero mondja, ha jól emlékezem, bizony csak azon levegőt vagyunk kénytelenek színi, mellyben élünk — egyenesen ingerlő, boszantó, sőt hűtlenségi szagban.

'S ki ezen anomáliának philosophiáját, hogy t. i. nem ugyan ex principio, hanem de facto—és ennek, 's nem annak alapján felel ki legtöbb dolog a' gyakorlati élet mezején—alkotmányos országa — a' külföld hiedelme szerint tartománya—vagyunk egy alkotmány nélküli abszolút közbiradalomnak, nem fogta fel 's nem emészté meg, 's bármilly aránylag alárendelt politikai lépteiben nem tartja szünet nélkül szem előtt: az, kivált ha kitünőbb sőt vezető szerepre vágyik emelkedni, bármilly ragyogók és tiszteletre méltók legyenek is egyéb tulajdoni, bizony a' magyar politikának annyira szövevényes mezejét illetőleg, mindig feltéve t. i. ha honunk boldogságát és jövődjét nemcsak ámitásilag levegőbe, de valódiilag igazi és egészséges alapokra állítani sováro, bizony még sem egyéb—tiszelet, becsület; de igazság is—mint politikai kontár.

És e' legmélyebb sarkalat körül forog létünk és jövődjünk; mihez csak azt ragasztom, hogy én, legalább ez uttal nem bocsátok annak fontolásába: 'ez jól, rosszul van-e, 'e' körülmény szerencsés, szerencsétlen-e, 's 'el v e k k e l' mennyire ütözik össze, mennyire nem, 'okoskodásom és eszközlésem sarkalataul elégségesnek 's tökéletesen meggyőzőnek tartván tudni, hogy a' dolog így van.

'S valóban tagadhatlanul így van. Mihez képest nem átalom ezennel kimondani, hogy mindaddig, míg honi vezéreink és vezetőink a' dolognak e' legmélyebb fekvését kiábrándultan fel nem fogják, mindaddig nemzeti testünket csak ugy és ekkép éppen csak annyi sikerrel fogják orvosolghatni, mint azon felszines gyógyászok cselekszenek, kik közel fekvő és szembe-tünő jelenetek után itélve—és itt minden gyűlöletesre csavarható magyarázás ellen magamat előre mentesíteni kívánván — felejtik azon chronicus tényezőt, mellyből legtöbb baj veszi eredetét, hogy t. i. a' közbiradalomnak nincs, országnaknak ellenben van alkotványa, és így éppen nem csuda, ha egy félreértés, és ehez képest egy baj követi a' másikat, midőn valóban legnagyobb csuda volna, ha ez lehető leg-sürűbben nem történnék; 's pedig, mert emberek, bármilly kitünő tulajdonokkal lennének is egyébiránt felkészítve, csak emberek maradnak, 's ekkép valamint nemzeti szint sem ölthetnek magokra huszon-negy óra alatt, a' nélkül hogy mindenki tüstént rá ne ismerhetne, hogy ez csak maskara: ugy bizony majd alkotmányos majd abszolút elveket sem vehetnek nedv-és vérükbe tetszésük szerint be, a' nélkül hogy magokkal szünetlenül ellenmondásokba ne jöjjenek, és ekkép meg nem szünő következtetlenségbe ne tévedjenek; 's pedig mert ha van is olly hajlékony felfogás, olly rabulistikai ügyesség, melly szinte annyi győző okot tud kifejteni egy mint más részre, azért alkotmányos és nem alkotmányos dolgokban még sem hozta eddigelé tudomra legalább, senki is olly művészfokra —Meisterschaft—hogy ha efféle felfogások nincsenek nedv-és vérben, még is ugy tudná némi következtetésséggel eljátszani majd e' majd ama szerepét, mikép az egy kissé mélyebbre tekintő előtt minden efféle áldemonstratio egyébre mutatkoznék, mint komédia.

Ha ennél fogva azt mondom—mit már annyiszor és annyi változatban mondtam, de azok, kik számára volt mondva és írva, nem akarták vagy nem bírták felfogni—hogy nincs tán a' földtekén bokrosabb feladat, mint körülményink közt a' valóban hasznos polgárnak szerepét, kivált egy kissé tágabb 's felsőbb körökben eljátszani, azt hiszem, tán nem állítok éppen valami egészen alaptalant; mert hiszen vagy oda fent csökken felette könnyen az ember hitele, és ekkép némileg paralyálva van, ha ide lent nagyon is nagy fényben ragyog az; vagy viszont ide lent tornyosul gyanú gyanúra azon arányban, mellyben az embert oda fent kedvelik jobban 's jobban. 'S nincs-e ez nem ugyan könyvekből, de az életből merítve? kér-dem. 'S pedig ezen nyomoruság—'s valóban nem lehet illy viszonyt egyébre mint nyomornak nevezni, mikép elvégre meg is kell szünnie, — nem alapszik személyességeken sőt egyes személyeken, mint azt sok felszines hiszi és nagy bölcsen szónokolja; de nem egyéb, mint alkotmányos és alkotványtalan összeköttetésünknek maga magából folyó lehető legter-

mészertesb eredménye, minek gyógyszerre ennél fogva ha éppen nem lehetetlen is, de legalább nem könnyű, s ki-vált nem gyermeki játék.

'S ha most, közbevetőleg érintve, miután nehéz lesz kérdésbe vonni a' mondottak alaposságát, s hogy illy körülmények közt a' sikeres gyógszert nem lehet csak úgy ut 's utfélen fellelni, de ide a' legmélyebb felfogás kell—miről azonban más alkalommal 's akkor reméllem, lehető legkimerítőbbleg—ha most azonban, mint mondom, magunk körül tekintünk, 's látjuk: hány ifjoncz, hány tapasztalatlan, hány felszínes batorodik nemzeti újraalakulásunk kolompját minden tétova, sőt legkisebb kételkedés nélkül saját nyakába kötni, a' nélkül hogy a' magyar politikai eljárás most érintett felette bokros feladatának elkerülhetlen szükségét csak sejdítné is, vagy azt hiu gög-jében legalább csak egy kis méltánylatra tartaná érdemesnek: ugyan nem jövünk-e bizonyos zavarba, hogy valljon nevéssünk vagy sirjunk-e honi álladalmunk mesterségesen, vagy is inkább olly könnyelműn, olly rögtönözve 's olly gyermeki kedélylyel egybeza-vart diagnózisán? — Mind ezekről azonban, ha isten éltet, 's eröm engedi—mint érintém—majd más alkalommal bővebben.

Wesselényi e' pont körül hibázta el, mint állítám, a' gyakorlati élet irányát, melly nem elvek közt fo-rrog mindig, minthogy ezeket—mint Trefort igen helyesen mondá—annyiszor a' hányzor kineveti az élet; de tények közt, mellyeket sem dacz, sem bá-torság, sem felingerlett akarat nem dönt helyükből. 'S így hibázta el a' politikának gyakorlati útját—mit fentebb szinte érinték—azelőtt Magyarországnak nem egy hőse.

Vegyük elő Magyarország évráizait, 's mit fo-gunk általányosan tapasztalni, mióta Magyarország Ausztriával egybekapcsolva van? mit fogunk tapasztalni, általányosan mondva? kérdem—mert kivétel mind két részről, megengedem, több van mint egy. Azt fogjuk tapasztalni, hogy vérünk ezen új össze-kötetésbe magát soha tökéletesen belé gondolni és abba belészokni nem bírva, legtöbb idejét álma-kban 's kivált édes reminiscenciákban tölté, a' helyett hogy az élet gyakorlati mezejére szállott volna le; mihez képest több symptoma mellett, mellyek állitáso-mat igazolják, hazánkban azon előkelői is, kik születés, állás, személyes tulajdon és gazdagság ál-tal leginkább eszközölhetők volna Magyarország elő-menetelét, felvirágzását, vagy elszédítve az udvari fénytől elfelejték a' szegény hont, sőt e' boldogtalan-nak megrövidítésében saját hasznuk és fényükért nem ritkán még ők vettek legbuzgóbb részt; vagy ezek-nél, ezen nyomorultaknál hősebb keblük, nemesb-lelkük, kerülték ugyan a' esábfényt, de e' helyett, fájdalom, rendszerint szerencsétlenek, hogy nemond-jam: ügyetlenek valának viszont—'s valóban azt hi-szem, egyedül a' most bővebben előhozott okok fel nem fogása miatt—„magokat mindig valami pártütési, rebellioi nimbuszal venni körül,“ minek borzadalmas következelmit nem egy véres ív bizonyítja évlapjaink-ban; ugy hogy azon historiai, kihiggadt' előtt, kinem azon categoriába esik, ki a' fáktul nem látja az er-dőt, hanem ki alárendelt részletek által, mellyekkel annyinak feje telve, nem veszi el az egészről itél-hetési magasb szempontot, alkalmasint még fejletlen proble-ma: valljon azok ártottak-e honunknak többet, azon kötelesség-felejtők, kik vérüket fitymálák sőt eláruják; vagy azon gyönyörű kedélyek-e, kik csak honuk javát szomjazták ugyan, de elég mélység nél-kül a' honnak legszentebb érdekeit, a' visszahatas ter-mésztesen bekövetkező törvényi szerint, halálos se-bekkel megrakák.

És most vérünk állását udvarunknak átellené-ben tekintve, és alkalommal csak ennyit; mikor tu-dom még sokszor lesz okom, és ekkép bizonyosan szándokom is, e' lehető legnevezeteseb életkérdés ki-fejtésére és tisztába hozatalára részletesebben visz-szatérnem.

Hátra marad ennél fogva most azon viszonyról, mellyben Wesselényivel állék, még némieket előhozni.

(A' jövő számban)

Gr. Széchenyi István.

Antikalász. Cikkekre, mellyet, Csata-jellemvo-nás' czim alatt e' lapok 5d. számában közretettem, a' Világ illy megjegyzést tön: „A' beteges (!) orosz-lánnak van egy --- nem tudjuk apródja-e vagy mi-je, ki mellette síkra szállt. Meg vagyunk győződve, hogy valamint az oroszlánnak illy segédre szüksége nincsen, ugy más részről nem igen nagy dicsőségére

fognának válni az illy közlegényes védelmezgetések, csatázgatások, mik bizonyos herostrati erőködésék kórjelei gyanánt tünedeznek fel a' Jelenkorban, bár-ha a' templom-leégetés nem akar sikerülni az erő-ködőnek.“ — Nekem a' tisztelt gróf miatt is, kinek szivemből a' legjobb egészséget ohajtom, kötelessé-gem nyilvánítani, hogy sem a' t. gr. segédje, sem a' Jelenkornak rendes dolgozóitása nem vagyok. Én a' Jelenkorhoz mint nemzeti egyszerű elem csatlakoztam 's tudván, hogy a' mai vélemény-világban egyszerű elemek véleménye is érdekel, örvendeni fogok, ha példámattól többet követendik. A' t. grnak segéd-kedésre és védelmezgetésre hogy átaljában szüksége nincs, azt én a' Világgal együtt tudom: de jó lesz a' Világnak viszont velem együtt tudnia, hogy gr. Szé-chenyit a' nemzet tiszteli, 's hogy e' miatt a' nem-zeti elemközepett mindig találkozzandik valaki, az olly vastag illetést, minő a' Világé vala, megtorlandó. — Ama kis illusiót az észrevétel végén: templomra és Herostratusra, talán egyszerre nem minden olvasó érti, megmagyarázom tehát röviden. Ez allusio sze-rint templom volna a' Világ, én volnék Herostratus és az által akarnám halhatatlanná tenni nevémet, hogy a' Világ előfizetőit és olvasóit elidegeníteni ügyek-szem; de hiában az elidegenítés lehetetlen. — Már az eszme még közlegény fiaokájához is igen gyerme-kes. Ha tiszta, nagyszerű lélekkel a' nemzetérdek evangéliumát prédikálják templomokban: a' nemzet fogja ezt ápolni, 's vele együtt éni; de ha abban ne talán állistenek oltárán hamvasztandjatók az illa-tos áldozatot; ha abban a' nemzet tiszteltjeit sárral dobálandjatók; eljön az idő maga, 's templomokról kő után követ leemel, miglen lapjaiba irhatandja: — fuit. Én magam is ha a' közügy érdeke kívánandja, minden dicsőség vadászat nélkül közlegényileg erősen templo-motok lerontásához ép olly buzgalommal járulandok, milly buzgalommal annak építéséhez járultam.

Jablanczy.

A' MEZEI NAPTÁR ügyében. A' magyar gaz-darági egyesület ismételtesztő szakosztálya a' me-zei naptár jövő 1844dik évi folyamának tökéletes-bítésül, hogy annak tartalmát minél több 's bece-sebb gazdasági 's egyéb közhasznú dolgozat gazdagít-sa, ezek beküldhetésének zárnappát jövő józsefnapi pesti vásárra tette át; egyszerűs mind az egyesület jó-váhagyása fejében elhatározá: miszerint a' felveendő cikkek közül a' jelesbek és kitünőbbek a' megállapított évenkénti 20p. ftal kétszeresen sőt háromszoro-san is díjaztassanak. Midőn tehát a' t. iró közönség a' MEZEI NAPTÁR tetteles elősegítésére ezennel is kéretik, egy által a' hivatást érezők, tisztelettel fi-gyelmeztetnek alulirhoz utasítva beküldendő cikkeik fő kellékeire, mikép azok tárgyra nézve minél köz-hasznúbbak, szerkezetre nézve pedig lehetőleg rö-vidék és népszerűek legyenek. Addig is pedig, míg a' t. közönség a' Mezei naptár jövő évi folyamának tökéletesbítése 's terjesztése körül tett szakosztályi egyéb intézkedésekről bővebben fog értesített, tisz-telettel jelentetik: hogy azon tek. vármegyéknek 's egyes hazafiaknak, kik ezen Naptár terjesztésében pártfogólag részt venni ohajtanak, az idei folyamból alulirt még szolgálhat példányokkal. Pest januárus 18kán 1843. Kacskovics Lajos egyes. titoknak.

A' Pestmegye pártfogása alatt álló hazai első Ta k a r é k p é n z t á r -egyesület folyó január 15dikén tartott közgyűlésében 1843dik évre választmányi ta-gokká következő 40 t. cz. részvényes urakat választotta, u. m: Appiano József, Bertha Sándor, Bosco-vitz József L., Burgmann Károly, Csanády Ferencz, Dumcsa Döme ifj., Ensel Sándor, Fröhlich Fridrik, Gál János, Gozdu Manó, Hajnik Pál, Halbauer J. G., Heinrich Sámuel, Hengelmüller Mihály, Ilkey Sándor, Jelenffy Ágoston, Jurenák Pál, Kapezy Tamás, Kar-czag Benjamin, Kassalik János, Kern Enoch S., Kiss Károly, Kovács János, Kovács József, Lukács Móricz, Máhr Antal, Manno István, Mühr Antal, Nagy István, Nagy József, Oestreicher Dávid, Pajor Titusz, Polgár József, Prückler Ignác, Robitsék József, Szekré-nyesy József, Teleki Sámuel gróf, Vogel Lajos, Wal-thier August, Zsivora György. Kelt Pesten január 18án 1843. Szalay József titoknak.

Komárommegyei közgyűlés. Január 9kén kez-dődött évnegyedes közgyűlésünket, első alispánunknak országos választmányi elfoglaltatásánál fogva, Sárközy József másod-alispán ur nyitotta meg. Közgyűlési ve-zérlétének ez alkalommal első felléptében örömmel üdvözöltetett a' tisztelt alispán ur. 's lelkiüsméretesen le-het állítanunk, mikép vezérlétében nem csak kitarító

elnöki türelmet, de tárgyhoz szólásaiban lelkes erőt, ügyes felőgást, 's a' tanácskozás egész folyamalaalt, az indiscretionnak legkevesb árnyéka nélkül, meleg egyszerűségi tapasztalánk. Az érdekes tárgyak kö-zől pedig megemlíthető ő felségének azon k. rende-le, mellyben egylekötött ügyvéddij tartozásért szbirá-ink egyike előtt indított szóbeli, alias summás per el-marasztaló, 's már végrehajtás alá is került ítéletét megsemmisítvén, a' viszon-végrehajtást elrendelé. És a' ki az 1836: 20dik tozzik 2, és 10dik §szait, mel-lyeknek a' szbirák általi figyelmes megolvasását—de minden szégyen nélkül—megtanulását is, ha nem ép olly gyakran hozzánk, de más hatóságokhoz szinte érkezett intézvényei a' kancelláriának nem eléggé a-jánlhatólag javaslák—ismeri, bizony velem együtt meg fog győződni, hogy olly követelés, mellyben—tőlünk vett példa szerint—az alperesnek bizonyos bünper-ben ügyvédi védelmezése nem nyomban, mint a' tör-vény szól, hanem bizonyítást igénylő hosszab szó-váltások után mutattathatik meg az ügyvéddij érde-mére nézve, summás perüt rögtönös eljárásával meg nem itélhető. A' summás per után győzelmeskedő fel-peres a' sejtett reexecutiót igen bölcsen megelőzte, mert a' gyűlés előtti nyilatkozata szerint, az elfog-lalt javakat az alperes bírtokába már vissza is bocsá-totta. Hiszen a' magyar porlekedésének különben is olly sokféle czime van, hogy hennök untig válogat-hatunk, csak alkalmazni tudjuk. 2) Van egy alapítvá-nyunk, a' helybeli kath. iskolát illető, melly gazdag-ságánál fogva igen áldás-árasztónak tapasztaltatik nemzeti hitelünk gyökeresítésében, 's ez mind helyén volna, de a' nm. h. tanács—bár ovással fogadott gon-doskodása szerint—azt kívánja, hogy minden, ez ala-pítványból fölvevő kölcsön a' hitelezők költségén in-tabuláltassék—engedelmet e' kifejezésért—de a' betáb-lázás' bizony még nem bír magyaros ízzel. (?) Ezen in-téztvény az alispáni hivatalnak, mint az alapítvány közvetlen felügyelőjének adatott ki. Ez alapítvány pe-dig Király pécsi püspök nevével ismeretes. 3) Szinte a' h. tanács, Végh Mihály, a' komáromi ref. egyház-vidék esperesének hozzánk is leküldött azon folyama-dása érdemében, miszerint az egész vidékebeli pap-ság és tanítótság részéről is az ügynevezett stóllákat ezentul ezüst pénzben kéri minden egyház által fizet-tetni—a' megyét véleményes jelentés-adásra utasít-ja. Fájdalommal kell kimondanom, de több ízbeli ta-pasztalásom után mondom, mikép ref. papjainknál a' óramutató' nem alap- és igaztalanul mutatott sok olly hiányra, mik valóságos studium-hiányok, 's még gyak-ran több azoknál annyiban, hogy körükön tul ismer-tetlen körre is terjeszkednek, hol azután institutiók szellemének gyilkolásával harangoznak lármát, melly ép ugy árt ügyöknek, mint vallási beligazgatásuk lel-kének. Tisztelet, becsület a' kivételnek, de nyilvan kell fölfedeznünk minden tévedést, jól tudván a' pro-testans egyházaknál e' részben fenálló gyakorlatot.—Vannak, és már számosan vannak olly egyházak, hol a' papfizetés kölcsönös egyezkedés után ezüst pénzre emeltetett, a' nélkül, hogy ezen intézkedés jóváha-gyására akár a' megye, akár a' politikai kormányzék de még a' közvetlen bíróságú egyházkerület is meg-kérdetett volna; kivéven azon eseteket, mikben az 1790diki törvény szerint „aut contribuenti populo, aut aerario regio camerali quidpiam oneris adrestit,“ de itt is csak a' vegyes vallású lakosság terhelését ki-mélve az evang. egyházak segedelmezésében. És eb-ből látható, hogy a' hol pap és egyház között kölcsö-nös egység nem történhetik olly teher vállalására nézve, melly épen nem jog, csupán engedvényszerű, synodalis törvényen kívül senkit arra polgári kormány-rendelet nem kötelezhet; koránsem akarván azért há-trább tolni az időt, mellyben a' stolaris díjaknak ki-vétel nélkül mindenütt szinte ezüst pénzre emeltetését méltányosság és tisztelet követelni fogják. Illy szem-pontokból igen világos, mikép megyénk gyakorlatán kívül levén minden olly befolyásnak, miszerint az e-vangelicusok egyház-ügyeibe valaha szólott vagy szól-ni kívánt volna—megiratni határozatot a' h. tanács-nak, hogy ezen gyakorlat hiányánál fogva e' részben véleményes jelentést nem adhat. 4) Felolvastott köz-tiszteltetű főispánunk levele, mellyben az öt névnapján üdvözöltt rendek megemlékezését szíves, magyar ér-zetű szavakkal köszönnvén meg, egyúttal Ordódy Die-nest t. aljegyzővé, 's Buzás Imrét a' tatai járásban r. eskütnnek nevezé ki. 5) Indítványoztatván, hogy a' közlegő országgyűlés végett ideje volna már az uta-sításokat készítő választmányi összeülését nálunk is el-határozni, az összeülés elrendeltetett; 's a' megmére-

tés napjára már most mi is mindinkább számíthatván, várjuk és lessük az időt, mellyben könnyűnek vagy súlyosnak találtatni, kérdések kérdése leszen, mellynek megoldására a kebel legőszintébb érzetét ohajtanám mindenki által kulcsul használtatni. — Ezek válszlmányhoz utasítottak. (Vége köv.)

Turócziul, Jan. 6án 1843. Engedje meg tisztelt szerkesztő ur, hogy minapi közlésem folytatását mindeddig halasztám, azonban vannak okok, miket elmondani néha nehéz, néha lehetetlen, 's azért mehetségemre ez uttal csak az legyen mondva, hogy nem restség oka hosszabbra nyuló hallgatásomnak. Most épen egy társaságból jövök, 's talán az ott mondottak egy kicsit felpiperézve, mert híjába mai világban „la belle plume fait le bel oiseau,” hírlapi ciklül is beillenének; de mivel most még a politikai tárgyakról van mit szólnom, azokat in petto hagyom, máskor netalán azoknak ab exemplis hasznát veendő. — A' gyűlésből kiemelendők: 10) Az országgyűlési tárgyak rendbeszedése 's osztályozása a' jegyzői hivatalnak olly formán hagyatott meg, hogy azok egyszerűsmdnd dictaturára fognak bocsáttatni. A' választmány alkalmasint jövő februárban ülend össze. 11) Sréter János nógrádi volt alispánnak velünk közölt jelentése örömmel fogadtatott, 's ez iránti köszönetünk azon megyének megírni határoztuk. 12) Kraszna megyének hozzánk több rendbeli felszólításokra intézett válasza, azt gyaníttatja velünk: miszerint ezen megyének nincs nagy hajlama Magyarországhoz csatlakozásra. 13) A' marhahús ára 1 krral, úgy mint 10 krra csökkentetett. 14) Mostani gyógyszereszek, öszvesen 100 fnyai fizetése, úgy per iacisum szóba hozatván, melegebb vitára nyújtott alkalmat; végtére hogy több körülményre nézve, mikre hivatkozás történt, kellő felvilágosítás adathassék, e' tárgyközi írományok folykeresése 's jövő alkalommal előterjesztése a' jegyzői hivatalnak meghagyatott. Akkor majd bővebben ezekről. 15) Torontálmegyének az országgyűléskor történni szokott hivatal-választásokra nézve adott utasítása, miénkkel mint több év előtt hozottal, egészen megegyező. 'S ezek volnának a' gyűlés érdekes tárgyai; mi a' törvényszékieket illeti, ezekből megemlítendő leginkább egy 12 éves zsidógyermeknek pajkosságból mámoros állapotban elkövetett bűnös tette, ki a' septememberben elhamvasztott Szucsány mezővárosnak még fenmaradt néhány házait majd legnagyobb szerencsétlenségre juttatá, azáltal midőn az egy csúriben letett szénát gyúfácskák segedelmmel felgyújtani ügyekezvén, szándéka létesítésében szerencsére egy ott épen elballagó asszony által megakadályoztatott. A' ficzkó 2 évi fogságra 's félévénkint 12 vesszőre ítéltetett; de a' pör mind a' felperes, mind a' védelmező ügyész által fölbbitetett. Tanulságul szolgáljon ez eset, melly ovatosan kell a' gyűszerekkel bánni; 's vajjon nem volna é szükséges a' gyúfácskákra nézve a' porosz rendőri rendszert nálunk is behozni? A' számvizsgálószerk által mind a' hadi, mint a' házi pénztárak számadásai megvizsgáltván, eredményük következő: hadi adóképen fizet évenkint megyebeli adózónk 16,523 ft. 72¹/₂ d.; hadfogadási című pénztárba 288 ft. 11²/₄₃ den.; 184¹/₂ évre tartoztak a' helységek 5124 ft. 88¹⁰/₄₃ den.; 184¹/₂ évre pedig 6862 ft. 64³⁶/₄₃ d., ellenben a' hadi biztosai számtételkor 184¹/₂ maradt adós ezen megye 12,551 ftal, 's mind a' folyó adójárandóságnak, mind a' helységek felülegezései letisztázására kivettetett 17,354 ft. 10 kr.; — házi adóképen 184¹/₂ évre kivettetett 18,548 ft. 28 d., Turcsok helységektől járó földbér 98 ft., a' zsidók kereskedési rovásaiktól 400 ft., mult 184¹/₂ évi helységek tartozásai 1145 f. 67²/₄ d.; készpénzbeli kiadások tesznek 16,795 ft. 31²²/₄₃ d., előfogatok 1,999 ft. 80³²/₄₃ d.; kárvallások kipótlása 598 ft. 44¹²/₄₃ d.; katonai szállások 's egyéb betudások fejében 1,519 ft. 24 kr. a' helységek tartozásai 184¹/₂ tesznek 2,993 ft. 09¹/₄₃ d. Az előleges költségvetés szerint e' pénztárnak szüksége leszen 184²/₃ évre 25,584 forint 58²/₄₃ d., mi közt a' tisztviselők fizetése 6,558 ft. 50 d., a' szegődöttek bérei 2,846 ftal, kárvallások kipótlása 2,200 ftal számítandó; ezen egész öszlet földözésére levonván a' jelenlevő állapot, mint p. o. készpénzbeli maradványt, helységek tartozásait 's az adózóra kivettetett 184²/₃ 20,414 ft. 43 d. Ezzel befejezvé a' politikaiakat, nehogy valaki mondja: „C'est toujours a' reconencer“ szölok még magányos viszonyainkról néhány szót. Farsang küszöbén állván, ezen időszak minket is némileg izgatásba hoz; de mi paucis contenti csak egy bálhoz, melly 17én a' megyeház teremében tartatik, készülünk. Ekkor a' szu-

csyániak javára rendezett sorshuzás is véghez menend 's ezekről majd később talán kimerítőbb tudósítással szolgálók; vajjon azonban a' Chariszok kegyét újra nem koczkrátatom é? a' körülményektől függ. Mi harmadévvvel ezelőtt a' Társalkodóban Advent és Farsangról mondatott, némellyekben legalább in diminutivo mi sem szenvednénk kivételt. Most immár tisztelt szerkesztő ur! az új évnek kezdetével önnek sok előfizetőt kívánok; magamnak pedig mit kívánjak, önnek izlésére bízom, azon hozzátétellel, hogy ha kiánsága érdekimmal megegyezik, bizonyosan teljesülend! —

Zágrábmezei közgyűlésről a' zágrábi lap ezeket írja: A' f. hó 10én folytatott közgyűlésnek a' magyar közönséget közelebről érdeklő tárgyai ezek valának: Torontál vármegyének a' Károlyváros tanácsa által ejtett sérelem orvosoltatása végett felírás pártolására felhívó körlevele következtében Torontálnak illy értelmű válasz határozatott: „hogy Zágrábmezei vármegyét a' magyar nyelvet Magyarország határain belül diplomatikainak elismeri 's a' magyar nemzetiséget nagyra becsüli, úgy a' magyaroktól joggal követeli, hogy a' horvát nemzetiséget, nyelvet 's municipalis jogokat ők viszont tiszteljék, 's ezt annyival inkább követelheti, mivel Torontálmegye saját körlevelében maga is úgy nyilatkozik, miszerint nyelv a' nemzetiség szentsége 's nyelv nélkül a' nemzetiség csak guny, 's Zágráb Rdei sérelmesnek látnák a' magyar levélnek Károlyváros által történt visszaküldetését, ha a' horvát megyék által küldött latin leveleket a' magyar megyék nem küldötték volna vissza 's így a' kölcsönös viszonyosságot ezek nem zavarták volna meg. Jelen esetben azonban Torontál kívánata, miszerint Károlyvárost ő felségénél bepanaszolja, épen a' magyar megyék igényeivel áll ellentétben. A' RR. azonban e' tárgyban annál kevesebb hozhatnak ítéletet, mivel e' részt ő felségétől, kihez Károlyváros tanácsa ezen tette iránt külön följelentést terjeszte föl, legigazságosb határozatot várnak. — Ezután számos nemesből aláírt folyamodás olvastatott fel, mellyben panaszlák, hogy őket a' mult zágrábi tisztújítás alkalmakor bizonyos főrangú személy, ki magát tisztviselőnek adá ki, álnok rágalmaság által az ugynevezett illirek ellen elkeserítette, velők az illireket bepanaszoló írást íratott alá 's később a' megyei tisztség ellen ovást tenni kénytetete; mivel pedig ők a' mostani tisztikarral tökéletesen meg vannak elégyülve, előbbi ellenmondásukat nemesak visszahuzzák, hanem azon személy ellen nyomozást is kérnek; ezen tárgy azonban, mint a' kir. biztosság tisztebe vágó, jelenleg elhalasztatott. — Ezután következett tárgyak közt érdekes még Nógrádmegyének az éjszaki hatalom ránk nézve mindig fontosb terjeszkedésére figyelmeztető 's e' tárgyban ő felségéhez felírást kérő levele következtében kelt azon határozat, miszerint a' RR. ámbár ő fels. atyai gondoskodásában teljesen megnuygsának, hasonl aggodalommal tapasztalják a' nagy hatalom naponkénti terjedését, miként magyar szomszédai 's ez okból a' nógrádi felszólítást pártolni el nem mulasztandják, kijelentvén egyszerűsmdnd, hogy a' horvátok valamint eddig mindig vilüzül küzdöttek az alkotvány és szabadságért, ugy hazájokért 's törvényes fejedelmükért utolsó csepp vérökig ezental is harcolni mindenkor készek.

Egervárosi tisztújítás cím alatt két rendű tudósítás érkezvén — mindkettőt ezélszerűnek véltük közölni Eger jelen állapotjának bővebb ismérhetéseül is, az előbbi jött imez: Kik Egernek gordiusi csomóju szövedéket ábrázoló viszonyiba jártak, Tornai József népszónok és szabómester neve alatt, e' lapok 80—82ik számában Egerről irt gúny 's rozsz-akarát szötte cikket olvasva, tisztán látták; miként azok, kik saját képeik földözésére a' nevezett népszónok nevet aláreuzl használták, érintett alakoskodásukkal koránsem hátramaradásik pótlását 's közigazgatási hiányink helyrehozását, hanem inkább azon jó rendnek, melly polgárinak erény diadala jelölül, hosszú éveken át tartott nehéz küzdelmeik folytatában 1841ben kir. biztos Nyéky Mihály ur ő maga jelenlétében tartatott díszes tisztválasztásunk révén alakítottatott, felfogatását, közönségünk tekintete esökkentését, e' közben pedig zavar 's rendtelenségek körünkbeni újabb előidézése után saját szennyes érdekeik 's hasznuk vadászását ahíták. 'S valójában, rövid napok jövenek közben, a' mint az érintett cikkre, szinte a' jelenkorban közre tett rövid feleletben tolmácsolt igazságos szövatok, tettekre érlelődenek, elővéve ugyanis az ármány 's rozsz akarát ösmért fegyvereit, bor és pálinka szeszével törekedvén hiszékeny közönpünk szemévilágát elhomályosítani, agyának pedig ép ítéletét elkábitani, 's a' mint ebéli működésének némi sikerét tapasztalá, hamis hírek futtatásához és az előjáróság eljárása gáncsolásához fogott, számos bujtogatásai körében fennyen hirdetvén, ha jövőre is

Rózsa Károly maradand bíró, a' földművesek fejére 6 ft helyett 8 forint adó vettetik, ezen felül nemcsak kapájoktól, hanem koczeróktól is busásan megfogaak rovatni, 's midőn az érintett földműveseknek e' részről gyengébb oldalát eléggé megcsiklándva hívek, bátrabban kezdék hamis próféta hangjaikat emelni, aláírasi iverket nyitának ugyan is 's azokba számszaporítás kedvéért azokat, kiknek neveit felírni jónak látták, rendre bejegyzék, így készült egy folyamodás az egri kettős földes uradalminkhoz intézett, mellyben számos alatró nevében a' szó alatti népszónok tisztújítást tartatni kért. E' közben történt az is, hogy némelly uradalmi tisztviselők semmi alkalmat, mellyben a' szemekben szálka gyanánt álló városi bíró és tanács tekintetét kisebbitették, használatlanul nem hagyván, 's fagatásait közelebbi időben már már all grosso üzven, városunk előjáróságát elvégre olly komoly nyilatkozatra kényszeríték, miszerint érsek ő exéja előtt határozottan kijelenték, hogy ha az illető tisztviselőknak sok oldalú boszontásai 's különféle hatóságok alakjában gyakorlott szándékosan kisebbitő izgágaskodásai irányában tettleges orvoslást 's elégtételt nem adand, hivatalaikról egész testületben fognak lemondani. — Illy előzvények kíséretében a' tiszt. uradalmak, f. évi 's hó 4dik napjának reggeli 8 órájára, tisztválasztást határozván, a' mint ennek kihirdetése 's több más közérdeklő tárgy elintézése miatt, városunk főbírája mult dec. 28dikán községyűlést tartott, az ismert bujtogatók évek óta békés tanácssteremünket nagyszámú leífatott köznép-tömeggel tölték meg, kik is eleve nyert utasítatáshoz képest, népünk bizalmára érdemesített jelesb szónokinkat kihallgatni semmiképp sem akarván, minden áron arra törekvének, hogy a' megszokott csendes 's érett tanácskozásokat, lármá 's zavargás váltása fel; nem érhető azonban el ez alkalommal sem elnöklet a' rendezeték kárhozatos irányra, mert az elnökség bőles intézkedései 's polgári testületünknek közjavunkat ohajtó rendíthetetlen állhatatossága, elvégre a' kívánt jó rendet előidézvén, határozattá lön, kettős f. uraságunknak közönségünk nevében küldöttség által történné az iránti alázatos megkérletése, miként néhány igaztó 's hivatalvaszó nyugtalanokodásra semmit nem figyelve, nehogy az ez uttal tartandó tisztválasztás, a' kir. biztosság munkálkodása bevégezését közönségünk tetemes kárával hátráltassa, legyenek kegyesek érintett határozatjoktól annyival inkább elállani, mivel a' kir. biztosság által, legközelebb itt voltakor k. az ígérték, hogy f. évi felütő végével, vagy pedig tavaszhoz kezdetével keblünkbe újra megérkezendvén, ez alkalommal városunkból mindaddig meddig az ő es. k. fels. által reabizottakat végkép be nem végzendí távozni nem fog; míg továbbá, a' felsőségi k. intézvények is azt parancsolják, hogy a' városunktól jelenleg távol levő k. biztos ur jelenlétében tartassék városunk tisztválasztása, — elhatározatott továbbá az is, miként az említett küldöttség eljárásáról szóló tudósítását, ugyanazon hó 30kán folytatva tartandó községyűlés előtt megtegye, elkezdvén tehát az érintett napon említett községyűlést, minthogy néhány rendbontó a' szóban forgó határozattal elégtelen vala, előbbi alkalommal beszedített közendű lakosokat még jobban felpálinkázva 's így fektelenelbbitve, tanácssteremükbe velök együtt újra betódulának 's ott a' küldöttség eljárásról szóló tudósítást is csak nagyból hallgatták, mivel azonban ebből annyi mégis közretéteheték *) miként érsek ő exéja azon k. választ adá, hogy ha a' számszerinti többség csakugyan nem akar jelenleg tisztválasztást tartani, es ez írásban mutatattik be, érdeklött határozatától elállani kegyes lesz, meny nyiben a' többség akaratát törvényszerűen, kizárólag községyi jegyzőkönyveink tolmácsolhatnák, határozattá lön, ennek meghitelesített kiyonatát ő exéjával, a' már fölebb kijelent küldöttség útján közölni, mi is megtörténnvén, 's ezt követve az elnökség a' gyűlést eloszlátván, azt hínnék el olvasóm, ezzel a' kárpit legördült, 's ezen tragicomicus drámának vége lön; de bezeg itt ellenkező történt; mert az említett felbbsított tömeg, bujtatóji által tanácssteremünkbeni maradásra kényszerítettvén, Török Sándor helybeli vasáros pedig, a' már megüresült bírói széket példátlan vakmerőséggel elfoglalván, Szász István városi irtok továbbá magára jegyzői szerepet öltvén, illy módon elhatározzák a' t. föld. uradalmakat, általuk nevezett küldöttség útján az érintett tisztválasztásra ujjal megkérni, mi is végbe menvén, eredménye az lön: hogy az uradalmak előbbeni határozatjoktól el nem állva, a' kijelent idő-

*) Megjegyzésre méltó ezen küldöttség eljárásáról, miként a' küldöttek sorában az ösmertes népszónok is hivatalos állásánál fogva helyt foglalt, 's így a' küldöttséghez csatlakozva tetlegesen elvállalta azon megbízást, miszerint érsek ő exéjához Eger közönségének azon közgyűlési végzését, mellynek értelmében a' tisztválasztás épen nem kívánása, vagy elhalasztása kéreték, voltak megviendők, érsek ő exéja előtt azonban többi küldött társával mintegy szembeszállva azt nyilvánítá: „hogy még is többen vagyunk, kik a' tisztválasztás megtartását kívánjuk. De ezen városunkban nem igen ütöknek meg, mert rozsz pénzkint ismerik őt, 's tudják tetteit, mellyekért a' közönség az illető helyeken több ízben, mint szöszegőt, és közügy-árlót följelentette 's alaposan bevádolta.

ben a tisztújítás tartását csakugyan ujlagerelendék. Mihez képest városunk minden részeiben élénk mozgalom keletkezett ugyan, f. hó 2dik napjáig még is rettenő jelenetek nem mutatkoztak, akkor azonban előbb egy csapat éji örködésre kirendeltetett 's polgári tisztviselő által vezetett katonasággal megütközvén, 's ezek közül hármat súlyosan megsebesítvén, többit pedig széllyel osztatván, felbőszült dühében esti 10 óra táján egy csoport Pók pártbeli tömeg, már nevezett Török Sándor vezérlete alatt, Rózsa Károly főbírák háza elébe vonulva iszonyu fenyegetések közt azt ostromolni kezdé 's ezen rémítő munkáját mindaddig folytató, miglen erős készülét utczakapuján be nem ronthatván, minden ablakait kő- és bot-zápor közt beverve 's hét pisztolylövés által számos lakost álmukból felriasztva, komolyabb következtetéstől tartásra nem kényszerült. Ezen polgári békezsavarást tanúsító esemény még azon éjjel, megyénk első alispánjának bejelentvén, ez által a helyben tanyázó katonai kormány a főbíró házában fegyveres erővel őriztetésére, azonnal pedig kettőzött csoportokbani örködésre felszólítottatott, követk. napon pedig törvényszék tartatván, ott az említett merény elkövetőinek nyomoztatása 's a helybeli katonai kormány, illető járásbeli szolgabíránk felszólítása esetében a megzavart közbiztonság helyreállítása miatt kiszolgáltató segédelmezésre megkereséstese határozatokat el; illy rögtöni böles intézkedések, ugy hívók, ohajtott belbékénket majd csak biztosítandják, 's így polgári nyugalomunk többé majd nem zavartatik fel; de a sorskönyvében más levén irva keservesen esalatozánk, mert f. hó 3dika délutáni óráiban egy félelmes csapat Pók nevet hangoztatva, 's Török Sándor által löháton vezéreltve városunkba zászlók 's hangszerek kíséretében veszélyes kalandját újra megkezdvén, a mint főbírák háza előtt elvonulva, közülök az urod. ügyész irnoka Snür József az ott állomásozott katonai őrségre sem ügyelve, összeronsolt ablakain egy nagy darab követ újra behajítani, ezental pedig tovább száguldozva fényes nappal n. Urbán János lakára rantani 's az ott esendesen mulató lakosokat széllyelverve, házat ostrom alá venni semminek tartotta; illy vakmerő ellenségeskedések gáttétel nélküli üzését tapasztalván városunk főbírája, házat 's vagyonát családostul elhagyá 's menedéket idegen hajlékban keresve, békés polgáraink az éj bekövetkezését rettegés közt várak, nem is ok nélkül; mert a mondott ellenséges felekezett éji kalandjait újra folytatván, Bárdos Mátyás házára 's a nála mulatótt nyugalmas lakosokra égő faklyák kíséretében rontott, 's vendégeivel együtt háza népét is széllyelvervén, ott mindaddig dühöngé, míg a csak hamar megérkezett katonai őrsapat által borzasztó vérengzések közt a dühösködők szélylyel robbantván, közülök hetet elfogtak, a többit pedig elszélysztették, ezen véres munkának egyik áldozatát Simon János földmivest már el is temették.

Es ezek azon hajszál-meresztő események, mellyek f. hó 4kén csakugyan megérkezett tisztválasztásunkat megelőzvé, azt okozák, hogy ezen polgári ünnepélyre megjelenni csak a bátrabbak 's a köző előmozdítását hobbén gyámoló határozottabb lakosok merészlének, de nemis híjába, mert a mint a Rózsa bíróságát kívánó, alig valami kivétellel, mondhatni összes polgárság 'sat. tisztessé rangu lakosság színe, a kitűzött időben városunk tanácsudvarába 's teremébe díszes renddel 's illedelmes esendél bevonulva, 's az urodalmi képviselőkkel együtt némelly előleg elintézendő körülményekről tanácskozik, kevés idő múlva a városház előtti térre rémítő ordítások 's fenyegetőzések közt megérkezvén a Pók pártbeli gatyás, 's jó részben meztíltabas gyermekekből, vagyontalan kasza-kapakerülőkből állott, de most is Török Sándor által löháton (kit azonban a piac közepén helyben tartózkodó tábornok ur lováról leparancsolt) vezetett sokaság, ezek csakhamar tanácsstermünk ablakait dobálni, ezt követve városunk házat fegyverekkel ostromolni kezdé 's valóban ostromolta is mindaddig, meddig az életveszélynek ezen rémületes perczében jelenvolt törvényes bizonság, t. urodalmi képviselő urak 's több más által is a esend 's nyugalom rögtönös helyreállítása eszközeiről gondoskodásra felszólítottván, a már e' czélből eleve törvényszékileg megkért tábornok urat, katonai erő kiállítására, ellenkező esetben önvédelmi tekintetből, törvényes ellenállás engedelmére meg nem kérték, mire azonban a csak hamar megérkezett katonai csapatok miatt többé szükség nem levén, 's így nagy ügyvel bajjal a rend 's béke csakugyan helyre állván, a bírói hivatalra kijelöltek nevei mindenesetre szavazásra lendő boesátás előleges kijelentésével, felolvastatának, mi megtörténvén, délután 3 óra táján Rózsa Károly 1902 voxsal, Pók Istv. ellenében, ki 1415. szavazatot **) nyert városunk főbírájának, nagyél-

*) Szép szám valóban, de hála Eger jó Istenének, sikertelen eredsény azon leirhatlan ármánykodáshoz, tullefeszített örködéshez, pénz és borpazarláshoz, mellyek 's mennyiek Rózsa Károly 's vele a városi ügyek megbuktatására fordítottak — két héttel előbb már megnyitattak a toborzó-tanyák 's a naponkinti dözsölés tetemes pénz 's még tetemesb bormennyiséget fogyasztott el, 's még azonfelül egy ezüst huszas napiszámmal kelle biztosítani a választók lelkes 's valódi meggyőződését hogy a szavazásnál megjelenéstől szegény vagy magokba térés vissza

jenzések, dob-döngetés 's trombitaharsogás közt újra megválasztatott, ezt követve a többi városi hivatalnok is, felkiáltással következendőül választatott meg: főjegyző ifj. Alexy Mihály; beltanácsnokoknak, rendőri kapitány hivatalt is az 1so tanácsnok viselvén: Gáhy József; Jozeli György; Pácán János; Matékovic József; Popovic Agoston; ns Dombrády László; ns Zsuffa Pál; Ribósy Gábor; Kapitány Mihály; Bozsik László; Gáhy Antal; ns Pók István, Népszónok: Ringelmann Antal. Kültanácsnokok: Bernett Ferenc, Bajzáth József, Huszka Ignác, Kacsiba Mihály, id. Ribósy Ignác, Cseika Ferenc, Bugyi Pál, Daubrova János, Frank Leopold, ns Polereczki György József, Simonides Ignác, ns Baranyai Sándor, Barehetti Károly, Gröber Ferenc, Ringelmann Antal, Lieszkovszki József, ns Petravich Antal, Kovács János, Lieb Antal, Tóth István, Sebestyén József, Gamperl József, Takács József, Demkó István. Aljegyzők: 1so Juhász János, 2dik Korponay György, 3dik ifj. Ribósy Ignác; adószedő: Daubrova János; gazdasági pénztárnok: Bárdos György, gyámok: Lieb Károly és Sebestyén Alajos. Ezen reggeli 8 órakor kezdett polgári nagy ünnep, esti 6 óra táján, a Rózsa részről tanúsított példátlan türelem 's erkölcsi erőfeszítés kíséretében olly egyszerű részvét tanúsítása mellett fejeztett be, miszerint illető városi tisztviselőink fölesketésekor székesegyházunkban legalább hatezer ember tanuskodott, ezt követve egész testületekben érsék ő exja, főkapitanunk nagy prépostja, megyénk első alispánja, tábornok ur ő mélt., városuk főbírája, 's több más tiszteletben tartott férfiak, laka előtt, harsogó éljen 's több rendbeli hangász, városi, 's nemzeti színü zászlók kíséretében tisztelgettek. Nem mellőzhetem itt megemlíteni azt is, hogy a szavazásban az izraeliták is, mennyiben adózók 's helybeli lakosok, részt vettek. — Es ezen itt elősorolt tények eléggé megezőfölkják azon alaptalan rágalmakat, mellyek e' lapok mult évi 81—82. számaiban Egerből irt cikkekben akkori népszónok neve alatt közöltetének. — **Csiky Sándor.**

Ausztria.

[A' zsidók jogrészeseülése. Orosz kereskedelmi viszonyok.] A' lipcei köz. újság olly szép szellemű cikket közöl az ausztriai birodalombeli zsidók jogviszonyaira nézve, millyet kivált ránk vonatkozólag magyar lapokban is alig olvashatunk. Ha, ugymond, Magyarországban a' mult országgyűlési törvényterv kir. megerősítést nem nyert is, az az örökös tartományok ellenkező viszonyai mellett csak jótétemény volt az országra nézve, mert azon tartományokból, hol a' zsidók helyzete koránsem kedvező, ezen népnek a' legaljasabb, legszegényebb része el fogta volna árasztani az egész országot, a' nélkül, hogy az akár kereskedési gyakorlat, akár iparüzés, akár jogvédelem tekintetében valamit nyert volna, nemzetiségi érdekeket nem is említvén. Nem mulasztja el azonban most a' kormány örökös tartományban lassankint emelni, vagy is a' magyarországiakéval egyenlővé tenni a' zsidók polgári helyzetét, mit főleg nevelés, munkához szoktatás, 's egyes személyek fölemeltetése által igyekszik elérni. Már József császár megnyitá előttök nemesi rangra az ösvényt 's Ferencz alatt kivételkép némellyeknek engedelem adott a' gyárakhoz megkivántató vagyonok vételére. Rothschild Salamon b. legközelebb szabadidét nyert a' kormánytól, az egész birodalomban bányaművelés végett földbirtokot szerezhetni. Ezt alkalmasint Magyarország kizárásával kell csak értenünk, mert nálunk illyesmi nem történhetik. — Brünnből írják, hogy a' radzivilovi vámkerület olly intézvényt kapott a' kievi orosz kormányzótól, miszerint az Oroszországba járó magyar és más idegen szatócsonkak eddig megengedett házaló-kereskedés ezental szigoru büntetés alatt tilalmaztatik, melly tilalomra hihetőleg azon visszaélés szolgálhatott alkalmul, mellyet legujabb időkben sok magyar alattvaló gyógyszerekkel követett el.

Spanyolország.

[Espantero nyilatkozata a' királyné előtt. A' sajtó ovása az angol kereskedési szerződés ellen.] Madridba érkezte után egy pár napig gyöngülkedék Espantero, 's még a' tisztelgeni kívánó vezérkart sem fogadhatta el. Meggyógyulván, azonnal a' királynéhoz sieté, és e' szókkal üdvözlé őt: „Senora, Barcelonából jövök. A' béke ismét helyreállott azon városban, 's a' törvények ismét foganatba hozattak. Ohajtom fölséged nagykorúságát, hogy a' kormányzatot azonnal átadhassam, és valamely kis faluba vonulva, mint polgár, mint egyszerű polgár élhessek. a

ne tartóztassa — 's mind ennyi ellent Eger polgárai lelkes ösztartásban pontosított erkölcsi erővel legyőztek. A' Rózsa Károlyra szavazó 1902 választó közt alig volt 300. földmivelő 's ezek is mind tekintetre méltó értelmű, vagyonsb lakosok.

A' királyné e' furesa beszédkére csak ezen egy szótt válaszolá: „Köszönöm!“ miből azt hiszik, hogy a' győztes hadvezér nem igen nagy kegyelmében áll ő felségének. — Hire szárnyalt, miszerint a' kormány szerződést akar kötni Angliával, némelly viszonyos kereskedési engedvényekre nézve, 's azt a' cortes közbenjötté nélkül egyszersmind meg szándókozik erősíteni; mire a' szövötkezett ellenzéki sajtó igen határozottan nyilatkozik, mondván, hogy illy szerződésre a' kormánynak nincs joga lépni, a' törvényhozó testület érett megfontolása utáni hozzájárulása nélkül. Don Carlos ismét mozogni kezd, 's legközelebb közeleket intézett párthiveihez, mellyben biztatja őket, hogy családjának egyetlen jogáról sem mond le, 's idővel majd teljes mértékben fogja Spanyolországot boldogítani, ha az isteni végzés ugy akarja. — Cuba szigeten zendüléstől félnek a' feketék részről, kik gonosz szándékuak által folyvást véres kicsapongásokra ingereltetnek. — A' zárdajóságok igen emelkedtek becsben, 's eddig már kétezermillió real jövedelmet hajtottak a' kormánynak, ámbár a' már eladott jószágok össz. 800 millióra voltak bocsúlvetve.

[A' barcelonai levéltár nagy részben megsemmisült. Két guerillavezér agyonlövetett.] Az aragoniai királyság levéltára, melly egyike a' legrégebbnek egész Európában, nagyobb részint megsemmisült a' barcelonai legujabb ostrom alatt. Találtattak e' gazdag levéltárban kormányiratok a' cataloniai grófok idejéből 844ből, Spanyolország valamennyi tartományából. Ez oklevelek többnyire latin és cataloniai nyelven valának irva, találtattak azonban közöttük görög, arab, francia, olasz és castiliai szövegűek is. 9ik Benedek pápától kezdve 11ik Kelemenig 566 pápai bulla őrizteték a' barcelonai levéltárban; papyrusra és hártýára 17,600 oklevél volt irva; a' kormány különféle szerződésai és határozatai pedig 6070 ivrétes kötetet töltenek be, mellynek mindegyike mintegy 400 ívből áll. Még nem tudhatni, mentettek é meg valamit, és mennyit, ezen történeti kincsekből. — Espantero visszatértekor egész Madrid fényesen ki volt világítva. — „Pensinsular“ republicai irányu lap szerkesztője, sajtóvétség miatt, négy évi fogságra ítéltetett; mi ugy szolván példátlan esemény, miután eddig az eskütszékek rendesen föl szokták vád alól menteni a' kormány által megpörlött szerkesztőket. — Ciudad-Realban dec. 20ikán egy guerillavezért, ki don Carlostól ezredesi rangot kapott, ezimborájával együtt agyon lövették a' hatóság. — Dec. 25ikén reggel Zurbano befőtő a' francia határszék felé indult hadcsapatjával, mivel hire szárnyalt, hogy 800 spanyol menekvő francia földről fegyveresen ütött be, 's Catalonia lakosít nyomozandulásra akarja birni a' főnálló kormányrendszer ellen. —

Franciaország.

(Trónbeszéd). Jan. 9kén déltáni 1 órakor köv. trónbeszéddel nyitá meg Lajos Fülöp a' kamarákat: „Pair és követ urak! Franciaország vonzalma és rokonézelme bátorságotat főtartá. Még mindig szédült kebellem, de Önök ragaszkodásában tökéletesen bizva, teljesíteni akarám azt ma, mit fájdalom tökéletlenségben hagyom kényszerite, ülésök megnyitására. Önök már sokat tettek Franciaország biztosságára, és jövendőjére. Köszönöm azt annak nevében. Bár millyek legyenek is a' kísértő csapások, mellyek bennünket sujtanak, — én és enyéim Franciaországnak szenteljük mind azt, mivel az isten életben és erőben megáldand. (Általános és ismételt kiáltás: „Éljen a' király! Ő fels. levett süveggel köszön.) Rend és béke ótalma a' nemzeti jóllét 's a' nyilvános jövedelem gyors szaporodása, a' legkedvezőbb reményeket is tulhaladó kifejlés elibe indult. A' törvények szilárd uralkodása, valamint mindenki jóllétének, ugy az országos erőnek is legbiztosb kezessége, 's azon mindenütt megalapított meggyőződés, miszerint a' törvények lélekisméretesen gyakoroltatnak, szigorúságuk használatát tetemesül gyériti. Szerencsét kívánok magamnak ezen kedvező eredsvények elérésihez. Biztosan várom, mikép jóllétünk fölbenszakasztás nélkül és gátolatlanul haladand pályáján. Viszonyaim a' külföldi hatalmakkal folyvást békések és bátorságosak. A' hatalmak egyetértése a' kelet nyugalmát megerősíté; Szyriában pedig a' keresztény lakosság hitének 's kívánatinak meg felelő kormányzatot foganatosított. Sajnálom a' zavargást, melly legközelebb Spanyolországot fölizgatá. Viszonyomnál fogvást a' spanyol királysághoz nincs más célom, mint jogszerű érdekeinket ótalmazni, II. Izabella királyné iránt hű barátságot tanúsítani, 's az emberi jogoknak

azon segítő tiszteletet nyújtani, mely Franciaország nevének bücsültetést szerez. A Marquesas szigetek elfoglalása által tengerészeknek, azon távol tengeren, pihenési és menekési pontot biztosítottam, melynek szüksége már rég bizonyult. Hála vitéz hadsergünk kitünő erőködésének — uralkodásunk Algírban mindenütt megalapszik és tiszteltetik. A kormányzat eber rendszeressége célhoz vezetendi a katonáink bátorsága által olly dicsőn folytatott munkát. Több tartományal alkudozásba léptem, melynek célja földművelésünket, kereskedésünket és iparszorgalmunkat munkásb emelkedésre szökkeneni, 's nemzeti érdekeinknek újabb könnyülést szerezni. A pénzügyi törvények, 's egyéb törvényjavaslatok, melyek törvényhozásunkban és kormányzatunkban fontos javítások eszközésire szánvák, haladéknélkül Önök elibe fognak terjesztetni. Uram! a világ békében él. Franciaországunk szabad, munkás és boldog. Hazámnak e' javakat biztosítani — célom volt és leend utolsó napomig. Önök állhatatos és hű együttmunkálata által e' célom sikerült. Önök segíteni fognak engem, e' közös működésünket föntartani és tökélyesíteni. Ez mindenre nézve legméltóbb jutalom, uekem pedig egyetlen vigasztalásom leend, melyet ezentul még reménylhetek. — A' jelenvolt 320 követre kedvező benyomást látszott e' beszéd tenni, 's két óra előtt már ismét a' tuillériákban volt a' király, hová Nemours és Montpellier hegek fényes vezérkarral kísérek őt. Ő fels. nemzetörsegi vezérhadnagyi diszöltönyt viselt. Orleans hgnő nem jelent meg ez ünnepélyen. —

(A' ministerség nagy többséget bírand a' követkamrában.) Az ellenzék annyi felekezetre oszlott, hogy az elnökök és választóbirati biztosságok választásánál nagy többséggel győzött a' kormány, miből azt következtetik a' ministeri lapok, hogy az illető törvényjavaslatok vitatásakor is tetemes kisebbségben fog az ellenzék maradni; mi azonban igen kétes, mert addig szövetkezés történhetik az ellenzékiek közt, mely még elég nehéz állást szerezhetend a' ministerségnek. — Berryer kolostorba menetele csak O' Connell parodiája volt, ő ugyanis elfoglala már helyét a' kamrában, és hű következetességgel szándékozik elvei mellett ezentul is harcolni. — Orleans hgnő még folyvást mélyen gyászolja férje halálát, 's csak igen ritkán mutatkozik az udvari körökben, és akkor is csak

néhány pillanatra. Általányosan az egész kir. családban láthatni, hogy e' csapást nem bírja feledni. — Az ellenzék lapok egyhangulag roszalva bírálják a' trónbeszédet, 's a' National azt különösen helytelennek találja, hogy Espartero egészen mellőztetvén, csupán a' spanyol királyság és Izabella királyné említették még. A' legfontosb kérdések pedig, minő például: a' belga alkudozások, hajómotózási szerződés, ezukorügy 'sat. egészen kiharadtak. — A' Globe szerint az angol és francia kormány ismét lépést kezd tenni viszonyos kereskedési szerződésre. — Eddig hívek, hogy a' Marseillaise zenéjét a' költemény írója szerző, most azonban kiviláglott, hogy német írta azon zenét, mely mintegy 50ezer németnek életébe került. — A' német vámszövetség és francia kormány némely módosításokat szándékozik tenni a' vámszabásban; e' rendelkezés valamennyire kedvezni fog ugyan a' viszonyos kereskedésnek; de ebből egyszersmind látszani, hogy egyesülést nem igen várhatni tőlök. — Algírban az apró csatákat és rablásokat folytatják, 's a' kegyetlenkedés egyik részről sem szünik. —

Anglia.

[Lapvélemény az angolok afghanistáni pusztításiról. Folytonos izgatás a' gabonatörvény ellen.] Az afghanistáni győzelem eleinte kedvező hatású volt ugyan egész Angliában, de Kabul, Dzsellalabad 's más helyek elpusztítása csakhamar eltörle ez örvendetes hatást, és általányosan föllázítá a' kedélyeket e' szükségtelen kegyetlenség ellen, mely Ázsiában is az ohajtott rettegés helyett csak utálatot szült az angolok ellen. Egyébiránt most már nem lehet szokás szerint azt lobbogatnia az angol hadvezérek szeméire, hogy csupán kereskedési haszonhajtásra törekcsenek, mert ezen középkori büzü kegyetlenség bizonyosan nem fogja Anglia kereskedési ügyeit Afghánistánban előmozdítani. Azonban, vannak még is angolok, kik menteni törekcsenek e' vérengzést, és Napoleon 's egyéb hősök példáit idézgetik, a' mi elég jókora fonákság, mert a' roszt nem mentheti ki példákkal, bármily fennen hangzó legyének is azok; Napoleon hódítási világharczait pedig különben sem hasonlíthatni az afghanistáni csatapatétkhoz. — A' gabonatörvény ellen hatályosan folytatják szöözönnel az izgatást, egyik gyűlés a' másikat éri, miknek egyikén Evans többi

közt kimutatá, hogy az egyesült birodalomban jelenleg 4 millió ember él a' szegényi adóbul! 's ezen adó nagy részét olly emberek fizetik, kik szinte minden pillanatban várhatják, hogy hasonló sorsra fognak jutni. Walesben jelenleg mintegy 600 főnyi chartistacsapat dulakodik, egy óriási termetű férfi vezérlete alatt asszonyszoknyában, ki magát Rebekának nevezi, minek következtében az egész csapat Rebeka és lyányai címet visel. — A' parlament febr. elejére már összehivatott. —

China.

[A' békekötés némely következményei. Japánban nagy inség.] Macaoi hírek az indiai lapokban oct. 7eig, a' nankingiak pedig sept. 7keig terjednek. Szerintök a' hongkereskedők egyedárussága Cantonban megszűnt; az angol meghatalmazott már sok jóféle théát szállított el Yangsekiang és Amoyból. Hongkongból az első hajó mintegy 700 tonna chinai természetvénnyel indult el Angolországba 's ez csak azon vámokat fizetendi, melyeket más angol gyarmatokból menő terményekért is szokás fizetni. A' hadkölség kármentesítéséül kötött 24 millió tallérból 6 millió fizettetvén le, ebből 4 millió Angliába, 2 pedig Kalkuttába szállított, hol most a' pénzre nagy szükség van. A' chinaiaktól elvett hadihajókat már visszaadták az angolok. Az indiai lapok közlik a' chinai biztosnak jelentését a' császárhoz a' kötött békeszerződés felől. Ő megismeri az angol kereskedőknek az elkobzott mákonyért kármentesítési jogukat, 's örömet nyilvánítja az angolokkal leendő szorosb 's elevebb közlekedés fölé. A' császári biztosak egyszersmind szabadságot kértek maguknak az angol meghatalmazottat a' szabad kikötőkbe kísérhetni. Hongkongban, 's míg a' szerződött adósság lefizettetik, Kulongszu pusztaszigeten Amoy mellett és Csuzanban az angolok erős őrseregeket állítandnak. — A' Hongkongban megjelenő „Friend of China“ lap jelenti, hogy S hajótörést szenvedett japáni Macaoiba hozatván, siralmas rajzát adták hazájoknak, miszerint ott az éhhalál előkinjai olly tettekre kényszerítik az embereket, miktől a' természet borzad. Az angolok ezt az ország elzárt állapotjának tulajdonítják, 's remélik, hogy azt is megtámadván, nem sokára a' japániakat is több néppel összekötetésbe hozandják.

É R T E S I T Ő.

Ház-eladás.

A' Pest belvárosi Leopold-utczában 194. sz. a. „veres almához“ neveztetett: egy boltbul, tizenöt szobából, öt könyvhábol, éléstárból, osztályzott padlásokból, fa- és bortartó pinczékbul álló, kemény szerekbul építetett egy emeletű szegletház, mely jóívó vízzel bíró kuttal is el vagon látva, szabad kézből eladandó, mely iránti alkuvás végett, a' venni szándékozókat — de nem a' vásár-hajhászokat, kik jutalom hajhászásukkal csak nehezítik az eladhatást — a' házmester köteles illő helyre elvezetni. 2—3.

József-hengermalom.

Azon többször tett megjegyzés, hogy több eseléd, urasága parancsinak ellenére, lisztet és darát, nem a' József-hengermalomhoz tartozó boltokbul hozván, azt mégis onnan származónak mondják, arra birta az igazgatóságot, miszerint minden árusának meghagyá, hogy a' vevőknek, ha kivántatik, könyomatu bizonyítványt adjanak, ellátva aláírással, és a' vétel napjával. 2—3.

Serház haszonbérbe adása.

A' zombori kir. kincsári igazg. részéről közhírré tétetik: hogy Bács vármegyében keblezett Kula mezővárosban levő urodalmi nagy serház 1843diki majus elsőjétől kezdve három és félévi használatra, 1843dik febr. hó 21dik napján reggel 10 óraker a' zombori kir. kincstári igazgatósági épületben tartandó nyilvános árverés utján a' legtöbbet ígérőnek haszonbérbe általengedtetni fog. A' bérleti szándékozókat az árverésre 1000 pengő forintnyi bánatpénzzel ellátva megjelenendők; a' bérleti feltételeket előleg vagy a' nevezett kincstári tisztartósági hivatalnál megtekinthetik. Ezen serháznak egyes hozzátartozandóságai e' következők: a' serfőzés- és pályinkaégetéshez, valamint a' maláta mindennemű kezelésére megkivántató külön épületi osztályok; egy nagy maláta-daráló malom, mely ökör-típrással hajtatik, elégséges és elkülönözött pinczék, a' serfőzési és pályinka-égetési mindennemű kezelésekre szolgáló szerek, edények és egyéb kellékek, külön lakások a' serfőzőnek, annak segédemberei és molnára számára; egy mellék-épület sermérésli használatra, koresmáros lakással, mintegy 14,000 mérő árpa, és egyéb gabona-töltésre, maláta, komló, széna és fa elhelyeztetésére elégséges padlás, raktár és egyéb arra alkalmazott tartási hely, mintegy 80 darab ökör számára való istállók és elégséges sertés-ó lak és obrok. Ezen serház-bérlethez tartozik azonkivül egy a' serházi szarvasmarha számára kifejelett elégséges legelő, a' sermérésli gyakorlat ezen serházból kiterjed egész haszonbéri idő alatt a' kulai urodalomnak tizenkilencz igen népes és a' palánkai urodalomnak tizenhárom jókora helységeire. 3—3.

Csöd erdőszgyakornoki hivatalra.

3—3. Ő cs. kir. felsége legkegyelmesebben méltóztatott, hogy a' sz. andrási, pécskai, facseti és rékasi kir. kamr. erdőkerületek kormányzó tisztjei-

hez egyegy erdőszet gyakornok száz ötven, az oraviczaihoz pedig egy erdőszetujonez száz husz pengő forint évi fizetéssel mellékeltessék.

Azok tehát, kik a' főnebbi fizetéseket megynerni kívánják, az erdőszeti tudományok bevezéséről szóló bizonyítványokkal ellátott folyamodásaikat a' temesi k. kam. igazgatóságánál 1843. jan. 1től számítva hat hét alatt nyújtsák be.

Árverési hirdetvény.

Margaréta Györgynek özv. Czúczor Mihályné hitelező részire tekint. Zemplénmegyebeli Tolesva városban 's környékén bírói zár alá vett tágas lakháza, pinczéje, néhány köblös szabad földdel, egy darab kaszálóval és három kis darab szőlővel — melyeknek mult 1832. évi october 17re hirdetett árverésre erőszakosan megátoltatott — folyó 1841ik évi január 30kán hatalomkar mellett fognak árverés utján eladatni. SZABO GABOR tekint. Zemplénmegye főszbirája mint kiküldött végrehajtó.

A' tek. jász- és két kun-kerületnek Jász-Berény városban fenálló rabmunkáltató intézetében készült végszűrők, különféle mineműségű pokróczok, darabonkint 's nagyobb tömegben, valamint helyben, ugy Pesten a' hatvani utczai fekete Elefántnál levő raktárában legjutányosabb áron szerezhetők, a' készívetvények jósága felől a' fenérintett intézet kezkeskedik. 3—3)

Hirdetvény.

A' csákovai királyi alapítványi urodalom részéről ezennel közhírré tétetik, hogy jövő 1843dik évi január hó 31kén Csákován szokott reggeli órákban tartandó nyilvános árverés utján következendő uradalmi földek 1843dik évi martius és majus elsőjétől kezdetőkét véve három egymásutáni folyó évre fensőbbi jóvába-gyas fentartása mellett fognak bérbe adatni — ugymint:

	majorsági földek.		
	szánthatók	kaszáthatók	kivágások.
B e l d a k			
Petrományban nevezetesen a' keresztúri pusztán	—	1661	—
—	—	104	—
Zsebelyen	—	348	—
Csernán	—	—	147 ^{150/2}
Oláh-Sztamorán	27	200	105 ^{200/2}
Ikodán	—	50 ^{36/2}	131 ^{60/2}
—	—	56 ^{1250/2}	—
Giládon	—	118 ^{956/2}	—
—	—	175 ^{511/2}	—

A' bérleti kívánók ezen árveréshez bánatpénzzel ellátva ezennel illendően meghivatnak. Kelt Csákován decemb. hó 31kén 1842. a' csákovai kir. alapítv. tisztartóság által. **Zák József**, tisztartó. 3—3.